

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

Частина 1

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРШІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 1

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єршоменко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – 1742 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ СПОРТИВНОЇ СЕКЦІЇ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

РИМАРЧУК Іван Володимирович
СРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович
Державний податковий університет, м. Ірпінь

***Анотація.** Метою дослідження є вивчення системи декларованих принципів виховання особистості у процесі навчально-тренувальних занять бойовим хортингом, характеристика декларації бойового хортингу та аналіз соціально-біологічних основ виду спорту, визначення фізіологічних чинників контролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу та наукове обґрунтування засобів позитивного впливу бойового хортингу, що сприяють вихованню фізичної культури та основ здоров'я, формуванню цінностей здорового життя й підвищенню рівня здоров'я у студентів. Проведено теоретичний аналіз, ґрунтуючись на даних наукових досліджень, визначено основні фактори ризику, в основі яких є поведінкові звички людини, і їх можливі наслідки впливу на здоров'я: шкідливі звички, відсутність фізичної активності, висококалорійне харчування тощо. Зазначено, що при визначенні заходів формування здорового способу життя та профілактики особливо важливі дані про однакові фактори ризику при різних захворюваннях. Наприклад, незбалансоване, нерегулярне харчування виявлялося в числі факторів ризику по ІХС, діабету, виразковій хворобі шлунку і дванадцятипалій кишки, на ці ж захворювання помітно впливають наступні чинники: куріння, вживання алкоголю, робочий стаж, психоемоційні ситуації тощо. Все це має принципове значення, оскільки дозволяє виробити спільну тактику боротьби з найбільш поширеними неепідемічними, хронічними захворюваннями та засоби їх профілактики. Виховання фізичної культури і основ здоров'я у спортсменів бойового хортингу є основним напрямом соціальної політики Національної федерації бойового хортингу України в галузі охорони здоров'я, що включає в себе профілактику, особливо первинну. Загалом, на позитивному прикладі системи бойового хортингу, на цьому напрямі мають базуватися як державна (комплексна програма зміцнення здоров'я і посилення профілактики), обласні, міські районні та інші територіальні програми, так і програми окремих установ і підприємств. Вони не повинні зводитися до окремих, хай і важливих, заходів з організації медичної допомоги, включати в себе заходи гігієнічного виховання, боротьби з алкоголізмом, наркоманією, курінням та іншими факторами ризику, активізації фізичної культури і приклади щодо формування здорового способу життя, програм зміцнення здоров'я.*

***Ключові слова:** декларовані принципи виховання, інтенсивність тренування, бойовий хортинг, організм людини, навчально-тренувальні заняття, фізичні вправи.*

Актуальність наукового дослідження. Декларація бойового хортингу та соціально-біологічні основи виду спорту беруться до уваги тренерсько-викладацьким складом підрозділів Національної федерації бойового хортингу України при складанні тренувальних планів для занять спортсменів бойового хортингу різних вікових груп.

Декларація Всесвітньої федерації бойового хортингу

Ми, спортсмени і тренери, керівники та працівники Всесвітньої федерації бойового хортингу, національних, регіональних, районних, місцевих федерацій і відділень, окремих клубів і спортивних секцій бойового хортингу в усьому світі, усвідомлюючи свою відповідальність за теперішній і майбутній розвиток бойового хортингу і своєї країни заявляємо:

1. «Патріотизм»

Сьогодні ми є громадянами і патріотами України, лідерами суспільства, керівниками та членами громадських спортивних об'єднань бойового хортингу – найпотужнішого спортивного руху, філософського вчення та виховної системи, завтра на наші місця прийдуть інші, стане у керівництва вихована нами молодь [1–11; 19–32]. Від наших спільних зусиль, від того, як ми передамо вчення, традиції миру, добросусідства і справедливості, бойову та культурну спадщину бойового хортингу, залежить, яким буде світ навколо нас, сім'я бойового хортингу для суспільства нового покоління, та можливість об'єднання людей однією праведною великою метою – підтримання миру на землі.

Ми бажаємо мати мир для всіх націй, здорове суспільство, міцні і дружні партнерські відносини, квітучу та розвинену Всесвітню федерацію – єдину сім'ю бойового хортингу, яка присвячує свою роботу справі зміцнення миру на планеті.

Бойовий хортинг на варті миру та в ім'я миру!

2. «Бойовий хортинг для здоров'я людей!»

Розуміючи важливість здоров'я для кожної людини і свою відповідальність за майбутній розвиток бойового хортингу як визнаного спорту доброї волі, його оздоровче і виховне призначення, ми прагнемо до рішення проблем сьогодення і висловлюємо «Ні» – розвитку в дитячому та юнацькому середовищі наркоманії, СНІДу, заразному сексу, розвиненню дитячої хворобливості в нашій країні.

Здоровий спосіб життя – запорука морально-етичного здоров'я суспільства й особистості.

3. «Професіоналізм»

Готуючи молодь стати майбутніми лідерами бойового хортингу в світі, ми бачимо перспективу розвитку у зміцненні професійних відносин між національними федераціями та клубами бойового хортингу в усіх країнах світу, спортсменами, тренерами, фахівцями, керівниками клубів і місцевих осередків бойового хортингу – відносин чистих, прозорих, безкорисливих, могутніх і довгострокових. Ми будемо постійно вдосконалювати методи роботи, підвищувати якість проведення занять, особисту спортивну майстерність та неупереджене справедливе суддівство спортивних змагань.

«Професіоналізм і порядність!» – життєвий девіз працюючого колективу організації бойового хортингу!

4. «Бойовий хортинг – на добрі справи!»

Люди живуть і люди вмирають. Після людини залишається тільки пам'ять та ім'я. На планеті існує багато вчень, і всі ми можемо мати різну освіту, рівень життя, віру, поважаючи погляди та сповідання іншої людини. Все, чому людина навчилася в бойовому хортингу, має служити людству, чинячи добро. Знання бойового хортингу, його сила та міць не можуть бути застосовані для скоєння зла іншим людям. Згідно з цими великими законами праведності, ми будемо приймати справедливі та вірні рішення, робити вчинки, що залишать про нас світлу пам'ять і добре ім'я. Вчитель – найшляхетніша з усіх професій у світі. Навчаючи чинити добро, ми навчаємо миру, навчаємо жити.

Нехай наші діти – наша надія і наше натхнення, навчаться в нас чинити добро, любити та вірити в справедливість, передадуть наступним поколінням цей єдиний шлях миру і благодійності.

5. «Сім'я – центр життя людини»

Розуміючи цінність сім'ї для суспільства ми бачимо перспективу в зміцненні інституту сім'ї та сімейних цінностей. Сім'я – основа моральних і соціальних устоїв суспільства, центр життя людини. В ній беруть початок народження, любов, щастя та майбутнє кожного з нас. Тому найголовніша якість, яку прищеплює тренерський колектив бойового хортингу своїм учням – синовня шанобливість до матері та батька.

Моральність і чистота відносин – єдиний шлях для заснування міцної сім'ї, а синовня шанобливість до матері та батька, людей, які подарували дитині світ – джерело започаткування ще в дитинстві високої моральності й істинного виховання.

6. «Бойовий хортинг – шлях до самовдосконалення»

«Сила і Честь!» – девіз бойового хортингу! В двох коротких словах визначена філософська сутність учення та практичне призначення бойового мистецтва! Знання бойового хортингу – на добрі справи! Кожна людина, яка займається у спортивних залах бойового хортингу має відчувати себе в доброму та поважному оточенні однодумців, які прагнуть до великої та світлої мети, вдосконалення своїх фізичних і моральних якостей – сили тіла і духу!

Організація бойового хортингу обіцяє підтримувати та втілювати в життя програми урядів усіх країн, які здатні допомогти підростаючому поколінню вести здоровий спосіб життя, стати справжніми громадянами та патріотами своєї землі.

7. «Бойовий хортинг без кордонів!»

Наша організація живе і працює як єдина інтернаціональна спортивна сім'я, на емблемі якої зображені кольорові силуети всіх п'яти континентів спортсменів, що стоять в одному строю і разом дивляться вперед. Це ідея рівності всіх націй, незалежно від кольору шкіри та віросповідання, ідея величі духу спортивних змагань над політикою і кордонами. Бойовий хортинг народжений для всього світу!

Нехай слова Декларації бойового хортингу, від кожного її члена доторкнуться до кожного спортивного палкого серця. Нехай вогонь боротьби за мир, щастя, заможність і порядок, здорове та радісне дитинство наших малюків, добробут і пошану літніх людей, світлу пам'ять пращурів, захованих у нашій рідній землі, моральність і патріотизм суспільства, перетвориться в конкретні достойні вчинки та благородні дії.

Українець, прийми в своє серце бойовий хортинг!

Бойовий хортинг – спорт твоєї Батьківщини!

Будемо гідні високого покликання українців!

Основні поняття соціально-біологічних основ бойового хортингу

Організм людини – єдина, складна, саморегульована і саморозвиваюча біологічна система, яка знаходиться в постійній взаємодії з навколишнім середовищем, що має здатність до самонавчання, сприйняття, передачі та зберігання інформації [12].

Функціональна система організму – це група органів, що забезпечує узгоджений перебіг у них процесів життєдіяльності. Виділення груп органів в організмі людини в системі є умовним, оскільки вони функціонально взаємопов'язані між собою. Розрізняють такі основні системи людського організму: нервова, серцево-судинна, дихальна, опорно-рухова, травна, ендокринна тощо.

Гомеостаз – відносна динамічна постійність внутрішнього середовища організму (температури тіла, кров'яного тиску, хімічного складу крові тощо).

Резистентність – здатність організму працювати в умовах несприятливих змін внутрішнього середовища.

Адаптація – здатність організму пристосовуватися до мінливих умов зовнішнього середовища.

Гіпокінезія – недостатня рухова активність організму.

Гіподинамія – сукупність негативних морфофункціональних змін в організмі внаслідок недостатньої рухової активності (атрофічні зміни в м'язах, детренованість серцево-судинної системи, демінералізація кісток тощо).

Рефлекс – відповідна реакція організму на роздратування як внутрішнє, так і зовнішнє, що здійснюється за допомогою центральної нервової системи. Рефлекси діляться на умовні (набуті у процесі життєдіяльності) і безумовні (природжені).

Гіпоксія – кисневе голодування, яке виникає при недостатності кисню у вдихуваному повітрі або в крові.

Максимальне споживання кисню (МСК) – найбільша кількість кисню, який організм може спожити в 1 хв при максимально інтенсивній м'язовій роботі. Величина МСК визначає функціональний стан організму і рівень тренованості спортсмена бойового хортингу.

Поняття норми здорового способу життя спортсмена бойового хортингу

На думку фахівців Національної федерації бойового хортингу України, здоровий спосіб життя можна визначити як життєдіяльність людини, відповідну медико-гігієнічним нормам, здібностям людини слідувати встановленим стандартам поведінки з метою охорони здоров'я або типової моделі медико-гігієнічної поведінки.

Виділяють декілька пріоритетних норм здорового способу життя (по суті, гігієнічної поведінки) [13–18]. Серед них: дотримання правил гігієни праці та техніки безпеки, прийоми психогігієнічної і психотерапевтичної самопомоги, відмова від куріння та зловживання алкоголем, достатня фізична активність, збалансоване харчування, своєчасне звернення за медичною допомогою, вміння надати першу долікарську допомогу. Фактично ці норми є проявом позитивної медичної активності.

Національна федерація бойового хортингу України формує свою фізкультурно-оздоровчу роботу на основі провідних досліджень з медицини та досить конкретних рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) щодо подолання чинників ризику і формування здорового способу життя.

Наприклад, для профілактики ішемічної хвороби серця (ІХС) та інших хронічних захворювань, ВООЗ рекомендує: правильне харчування (містить мало тваринних жирів, багато фруктів і овочів) для зниження рівня холестерину в крові і попередження ожиріння; відмову від куріння; скорочення кількості кухонної солі та алкогольних напоїв. ВООЗ також рекомендує: раннє виявлення підвищення артеріального тиску і боротьба з ним; підтримання нормальної маси тіла і регулярні фізичні вправи як складову частину повсякденного життя; зниження соціального і професійного стресу.

Якщо до цього додати рекомендації щодо дотримання гігієнічного режиму праці, відпочинку, навчання, конкретні побажання щодо найважливішого для реалізації пункту про зниження соціального і професійного стресу, про необхідність суворого дотримання індивідуальних медичних, медико-психологічних вимог, та інших вимог, пов'язаних зі сприятливими для здоров'я проявами медичної активності, то перераховане можна визначити як медичну програму формування здорового способу життя.

Однак, у системі бойового хортингу, навіть обмежені заходи щодо подолання деяких факторів ризику або негативних сторін способу життя дають вражаючий позитивний результат. Наприклад, за повідомленнями кардіологів, що беруть участь у так званій кооперативній програмі ВООЗ, всього за 5–8 років серед обстежених груп населення Києва (більше 100000 чоловік) вдалося скоротити смертність від ІХС на 25 % і більше (90-і роки), а також більше ніж на 10 % зменшити загальну смертність.

Настільки ж переконливі підсумкові відомості в інших країнах (20 років спостережень), де здійснюється кооперативна програма. Так, у 1992–2012 рр. скорочення смертності від серцево-судинних захворювань серед населення експериментальних районів досягло: в Японії – 36,4 % у чоловіків і 41,8 % у жінок; відповідно, в США – 32,1 і 39,2 %; у Франції – 22,7 і 35,1 %; в Англії і Уельсі – 16,7 і 19,6 %; у Німеччині – 11,2 і 21,9 %. У наступні роки відбулося подальше помітне зниження цих показників.

Такі сприятливі зрушення у стані здоров'я вдалося викликати лише застосуванням заходів проти окремих первинних і вторинних великих факторів ризику (скорочення куріння, споживання кухонної солі, обмеження споживання тваринних жирів, алкогольних напоїв, регулювання артеріального тиску загальнодоступними лікарськими засобами та підвищенням фізичної активності) [33–48]. Природно, що такі заходи є дешевшими, ніж спеціальні сучасні методи лікування та профілактики, і не виключають застосування всіх інших засобів і методів програм укріплення здоров'я.

При визначенні заходів формування здорового способу життя та профілактики особливо важливі дані про однакові фактори ризику при різних захворюваннях. Наприклад, незбалансоване, нерегулярне харчування виявлялося в числі факторів ризику по ІХС, діабету, виразковій хворобі шлунку і дванадцятипалої кишки, на ці ж захворювання помітно впливають наступні чинники: куріння, вживання алкоголю, робочий стаж, психоемоційні ситуації тощо. Все це має принципове значення, оскільки дозволяє виробити спільну тактику боротьби з найбільш поширеними неепідемічними, хронічними захворюваннями та засоби їх профілактики. Виховання фізичної культури і основ здоров'я у спортсменів бойового хортингу є основним напрямом соціальної політики тренерів бойового хортингу в Україні в галузі охорони здоров'я, що включає в себе профілактику, особливо первинну. Загалом, на позитивному прикладі системи бойового хортингу, на цьому напрямі мають базуватися як державна (комплексна програма зміцнення здоров'я і посилення профілактики), обласні, міські районні та інші територіальні програми, так і програми окремих установ і підприємств.

Вони не повинні зводитися до окремих, хай і важливих, заходів з організації медичної допомоги, включати в себе заходи гігієнічного виховання, боротьби з алкоголізмом,

наркоманією, курінням та іншими факторами ризику, активізації фізичної культури і приклади щодо формування здорового способу життя, програм зміцнення здоров'я.

Такі програми не можуть відноситися лише до компетенції органів та установ охорони здоров'я. Міністерство охорони здоров'я України саме по собі не в змозі забезпечити весь комплекс морально-етичних, психологічних, соціально-економічних, медичних, педагогічних, правоохоронних та інших заходів щодо формування здорового способу життя. Міністерство не в змозі повно і ефективно координувати і контролювати всі аспекти діяльності щодо охорони та зміцнення здоров'я – щодо формування здорового способу життя, включаючи тверезий спосіб життя.

Достатнім буде, якщо державні органи та установи охорони здоров'я будуть чітко й ефективно здійснювати діагностику, лікування, профілактику захворювань і медичну реабілітацію, якщо всі медичні працівники стануть активними учасниками та ініціаторами заходів щодо формування здорового способу життя, покажуть самі, як це потрібно робити, стануть його популяризаторами та агітаторами, провідниками гігієнічного виховання.

Відмінність оздоровчого тренування від спортивного. Оздоровче тренування в бойовому хортингу має певні відмінності від спортивного. Якщо спортивне тренування передбачає використання фізичних навантажень з метою досягнення максимально можливих спортивних результатів у бойовому хортингу, то оздоровче тренування – з метою підтримки або підвищення рівня фізичної працездатності та здоров'я людини.

Основна спрямованість оздоровчого напрямку бойового хортингу – підвищення функціонального стану організму та фізичної підготовленості спортсмена. Ефективність фізичних вправ оздоровчої спрямованості визначається періодичністю і тривалістю занять, характером використовуваних засобів і відповідною інтенсивністю, режимом роботи та відпочинку.

Оздоровча програма бойового хортингу поширюється на всі вікові категорії людей від дітей раннього дошкільного віку до літніх людей [49–62]. Вправи оздоровчої системи розроблені таким чином, що підходять для людей різного рівня фізичної підготовки як чоловічої, так і жіночої статі, окремі фізичні вправи спеціального розвивального характеру можуть бути застосовані для дітей з різними патологіями, дорослих людей, які є інвалідами.

Дозування спеціальних фізичних вправ бойового хортингу зміцнювального характеру в змозі забезпечити реабілітацію вражених кінцівок, а методика дихальних вправ оздоровчого напрямку сприятиме покращенню стану здоров'я у навіть нездатної ходити людини. Тренер-викладач бойового хортингу, який має відповідні фахові навички, не відмовить у занятті дитині шкільного віку, яка приписана до спеціальної групи дітей за станом здоров'я, а з дозволу батьків і класного керівника буде працювати з нею, надавати помірне навантаження на групи м'язів, що можуть покращити загальний стан здоров'я дитини. В кожному випадку є можливість скласти спеціальний комплекс вправ у певній послідовності, який може покращити та навіть згодом виправити недоліки здоров'я дитини.

Саме такі позитивні приклади відмічені у процесі занять бойовим хортингом за період існування в системі освіти оздоровчого напрямку бойового хортингу. Саме своїй рідній системі, яка має оздоровчі методики та заснована на досвіді багаторічної роботи і перевірена часом, довіряють і діти, і дорослі. Ідеали сучасного спорту – швидше, вище, сильніше – в бойовому хортингу не є основними. Бойовий хортинг потрібний людині для того, щоб засвоювати та розвивати резерви свого тіла і свідомість, збагачуватися новими знаннями, реалізувати свої можливості.

Поетапне збільшення навантажень і труднощів, різних фізичних і розумових завдань, пов'язаних з освоєнням простої базової техніки бойового хортингу, безсумнівно сприяє зростанню здібностей, необхідних людині в повсякденному житті. Важливим у бойовому хортингу як у виді спорту, включеному в програму фізичного виховання, є простота і доступність засобів та вправ. Бойовий хортинг має бути під силу юним і старим, хлопчикам і дівчаткам, чоловікам і жінкам.

Бойовий хортинг також є незамінним засобом для розвитку координаційних здібностей, для боротьби зі зсувами внутрішніх органів. Завдяки багаторазовому повторенню різних перекидів, переворотів, обертань, стрибків організм дітей все менше і менше реагує на незвичайні положення тіла. Це система вправ, у яких спортсмен удосконалює всі властивості тіла, такі як гнучкість, стрибучість, рівновага, навчаючись рухатися назад і вперед, вліво і вправо, вгору та вниз, вільно й універсально.

Бойовий хортинг позитивно впливає на виховання здатності поєднувати фази дихання з фазами руху в ациклічних діях. Нарівні з дихальною системою під впливом фізичних вправ удосконалюється функція серця та судин. При виконанні рухів, пов'язаних з перевертанням через голову в нетренованої людини підвищується тиск у судинах голови. Під впливом занять бойовим хортингом ці явища зникають [63–78]. За допомогою спеціальних вправ формуються умовні рефлекси, що забезпечують перерозподіл крові при кожній зміні положення тіла учня. Вправи, пов'язані з обертаннями тіла, з перевертанням через голову, роблять позитивний вплив на вестибулярний апарат дітей. У них набагато рідше спостерігаються запаморочення, нудота, втрата орієнтування, ніж у осіб, які не займаються спортом.

Завдяки оздоровчому напряму бойового хортингу люди отримують гарну фізичну форму. Перебування в гарній фізичній формі гарантує їм безліч переваг. Найбільш очевидні з них наступні: поліпшується діяльність серцево-судинної системи та знижується ризик серцево-судинних захворювань; підвищується стійкість до стресових ситуацій; стабілізується вага; поліпшується сон і травлення; збільшується впевненість у власних силах; більш енергійно виконуються щоденні обов'язки; знижується ризик отримання травм; підвищується задоволення від занять бойовим хортингом і будь-якою іншою активною діяльністю; підвищується самооцінка; поліпшується самодисципліна; підвищується загальна ефективність виступів у спортивних заходах.

У міру зростання технічної майстерності спортсменів бойового хортингу, кількість переваг від перебування в хорошій фізичній формі неухильно збільшується. Найголовніше те, що здорова енергія, яка наповнює людину, робить кожен новий день її життя радісним і повним.

Оздоровчий напрям бойового хортингу для дітей дошкільного віку

Оздоровча програма бойового хортингу підготовлена для вікової групи дітей, починаючи з дошкільного віку дітей 3 років. Відповідно до специфіки організму дитини раннього віку, відразу після періоду немовляти, програма охоплює дітей за наступними періодами дошкільного віку:

ранній вік – третій рік життя;

молодший дошкільний вік – четвертий рік життя;

старший дошкільний вік – п'ятий рік життя.

З метою вдосконалення роботи та поглиблення знань фахівців бойового хортингу, розроблена навчальна програма гурткової роботи «Бойовий хортинг» для дітей 3–6 (7) років закладів дошкільної освіти. Програма укладена за досвідом роботи колективів вихователів дошкільних і спеціальних навчально-виховних закладів дошкільної освіти та працівників органів освіти на основі базової програми «Я у Світі» – третьої складової комплексу нормативних документів та науково-методичних матеріалів, пов'язаних з модернізацією змісту дошкільної освіти в Україні та гуманізацією її цілей і завдань.

Програма з бойового хортингу для закладів дошкільної освіти розроблена на виконання Закону України «Про дошкільну освіту» згідно з Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні та затверджена Міністерством освіти і науки України.

Програма враховує загальні особливості вікового періоду, характеристики психологічного віку дитини, відмінності хлопців і дівчат, особливості характеру нервової, пасивної або занадто рухливої дитини, для поліпшення виховної роботи має до застосування відповідно підготовлений і розроблений перелік цікавих художніх творів, творів образотворчого мистецтва, дитячий музичний репертуар, репертуар оздоровчо-спортивних ігор, ігор-забав, театралізацій, навчально-методичні посібники та іншу літературу.

В застосуванні фізичних вправ системи бойового хортингу для закладів дошкільної освіти беруться до уваги:

- вікові можливості дитини;
- завдання розвитку;
- організація життєдіяльності та допоміжні умови.

Орієнтовні позитивні показники правильної роботи тренера-вихователя з бойового хортингу у закладах дошкільної освіти відповідають стану, якщо дитина: дбає про гігієну свого тіла; орієнтується в проявах здоров'я та хвороби, відповідно до віку обізнана щодо важливості безпеки життєдіяльності; володіє культурою виконання основних рухів (ходьби, бігу, стрибків, кочення, кидання, повзання, лазіння, виконання загальнорозвивальних вправ); виконує вправи спортивно-укріплювального характеру; жестами та рухами вдало передає виразність рольової поведінки; розкуто, граційно, вміло рухається; володіє моторними вміннями; орієнтується у рухах, обмежених простором приміщення; охоче виконує загартувальні процедури, початкові елементи базової техніки бойового хортингу, гімнастику; орієнтується в ознаках статевої належності, володіє основними танцювальними рухами; орієнтується в статево-рольовій поведінці, пов'язаній з фізичними можливостями дівчинки – хлопчика, жінки – чоловіка; проявляє рухову активність у різних видах діяльності, іграх і розвагах, спільних із дорослими; здійснює вологе обтирання, обливання ніг, тіла; привертає увагу тренера-вихователя з бойового хортингу до своєї вправності – початкової техніки бойового хортингу, швидкої ходьби, бігу, підскоків, вправ для рук, ніг, тулуба, вміння зберігати правильну поставу, нескладних рухливих ігор, катання на велосипеді, санчатах, лижах, дій з м'ячем, обручем, атракціонів, хороводів тощо; докладає зусиль для вдосконалення своєї фізичної форми, моторних навичок, активно рухається, часто діє самостійно, без допомоги дорослого; добовий об'єм рухової активності становить близько 10–14 тис умовних кроків, тривалість – понад 4 год, інтенсивність – 40–55 рухів за 1 хв; фізичні дії досить цілеспрямовані; вміє виділяти істотні елементи рухів, проявляє інтерес до визначення відповідності рухів зразку, намагається випробувати себе у складних вправах; елементарно визначає основні частини свого тіла, орієнтується в призначенні кожної; має уявлення про основні органи чуттів, може, зосереджувати увагу на своїх відчуттях; вирізняє основні групи їжі, орієнтується в корисних і шкідливих продуктах, ознаках спраги та голоду, показниках здоров'я – нездоров'я, основних гігієнічних процедурах, володіє елементарними навичками догляду за своїм тілом; у діяльності орієнтується на основні вимоги до раціональної праці, може чинити опір шкідливим звичкам; володіє основними рухами, вміє виконувати гімнастичні вправи, бере активну участь у рухливих іграх; володіє елементарною витривалістю; вміє обстежувати власне тіло, спокійно ставиться до оголеності під час купання та перевдягання; з допомогою дорослого дбає про безпеку своєї життєдіяльності, може елементарно собі допомогти, не розгублюється у мінливій або скрутній ситуації; має навички безпечної поведінки.

Оздоровчий напрям бойового хортингу для дітей шкільного віку і студентської молоді. Оздоровча програма бойового хортингу для дітей, юнаків і дівчат шкільного і студентського віку включає в себе елементи навчальної програми з бойового хортингу для закладів загальної середньої освіти, програми гурткової роботи для закладів професійно-технічної освіти, програми гурткової роботи для позашкільної освіти, а також програми секційних занять для закладів вищої освіти [79–92]. Окрім застосування в системі освіти, елементи оздоровчої методики бойового хортингу впроваджуються у сімейному побуті, на роботі, в активному відпочинку тощо.

Однією з цілей відкриття секції бойового хортингу для дітей є створення оптимальних умов, що забезпечують формування в учнів стійкого інтересу до занять бойовим хортингом та прищеплення навичок здорового способу життя.

- До традиційних навчальних завдань методики бойового хортингу додаються наступні:
- навчити техніці гімнастики та основам супутніх видів спорту;
  - навчити правилам поведінки на тренуваннях і техніки безпеки;

навчити етикету та ритуалам бойового хортингу;
навчити рухливим і спортивним іграм;
навчити основам гігієнічних знань.

До традиційних розвивальних завдань додаються:
всесбічно розвинути рухові здібності та якості дітей;

розвинути та зміцнити мускулатуру, опорно-руховий апарат і формувати правильну поставу;

створити умови для розширення загального та спортивного кругозору;
створити умови для розвитку інтелекту, кмітливості, швидкості мислення;
готувати хлопців до участі в змаганнях.

Ставляться й оздоровчі завдання:

створити умови для підвищення опірності організму несприятливим впливам зовнішнього середовища;

підвищити функціональні можливості вегетативних органів;

привчити до дотримання режиму дня та гігієни;

привчити до раціонального режиму харчування;

створити умови для відпочинку в спортивно-оздоровчих таборах.

Також програма з бойового хортингу впроваджена у навчально-тренувальний процес дитячо-юнацьких спортивних шкіл (ДЮСШ), де вона розроблена та впроваджується для дітей починаючи з 6-ти річного віку. Дитина, яка пішла до школи в перший клас, може відразу розпочати навчально-тренувальну діяльність у бойовому хортингу. Окрім того, якщо учень середньої школи відвідує заняття з бойового хортингу в шкільному гуртку, де у переважній більшості помірні та оздоровчі навантаження, але має бажання стати спортсменом і активно розпочати змагальну діяльність, такого учня тренер-викладач спортивної секції може направити на навчання до відділення бойового хортингу в дитячо-юнацьку спортивну школу.

Образ випускника спортивної секції бойового хортингу в закладі освіти:

1) випускник – здорова дитина, що пройшла медичний огляд;

2) уміє адаптуватися до навколишнього фізичного та соціального середовища;

3) він успішно засвоїв повну програму навчання;

4) склав атестаційний іспит на учнівську ступінь бойового хортингу – ранк, і отримав сертифікат;

5) випускник – соціально та фізично активна людина.

Оздоровчий напрям бойового хортингу для дорослих

Програма фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для дорослих погоджена експертною комісією програмно-методичного забезпечення фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності Національного університету фізичного виховання і спорту України. Метою впровадження даної програми є залучення широкої спільноти до занять бойовим хортингом і прищеплення учасникам занять принципів здорового способу життя.

В процесі оздоровчих занять бойовим хортингом дорослі люди задовольняють потреби в руховій активності засобами бойового хортингу, розвивають і підтримують на необхідному рівні особисті фізичні якості (силу, швидкість, витривалість, спритність, гнучкість), виховують моральні, вольові й етичні якості, сприяють зміцненню здоров'я.

Тренувальне навантаження та програма занять з бойового хортингу в оздоровчій групі дорослих людей є адекватною до фізичних властивостей індивідуально кожного дорослого спортсмена [93–99]. В цьому випадку їх самопочуття під час занять має бути задовільним.

Показники самоконтролю під час фізкультурно-оздоровчих занять серед дорослих можуть бути такими: самопочуття (відмінне, добре, задовільне); маса тіла; апетит (відмінний, добрий, задовільний); частота серцевих скорочень (перед тренуванням становить у середньому 60–70 уд/хв), контролюється частота, ритмічність пульсу, час відновлення після навантаження; артеріальний тиск. Параметри рухового режиму фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для дорослих визначаються такими показниками: кількість занять на тиждень 2–4; тривалість занять 45–90 хв.

Види фізичних вправ фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для дорослих включають: загальнорозвивальні вправи; вправи на вивчення та вдосконалення базової техніки бойового хортингу; вправи на розвиток фізичних якостей.

Співвідношення вправ фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для дорослих у мікро-, мезо-, макроциклі тренер-викладач визначає самостійно відповідно до вимог затвердженої програми.

Оздоровчий напрям бойового хортингу для людей літнього віку

Однією зі складових соціально орієнтованої політики Національної федерації бойового хортингу України є турбота про здоров'я та добробут людей літнього віку. Програма фізкультурно-оздоровчих занять з бойового хортингу для літніх людей призначена для бажаючих займатися оздоровленням засобами бойового хортингу старше 60 років, розроблена згідно з Додатком до Указу Президента України від 10 грудня 1997 року № 1347/97 Програма «Здоров'я літніх людей». Програма ґрунтується на Законі України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» і реалізується в комплексі з іншими програмами, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Система помірною використання оздоровчих фізичних вправ, послідовного навантаження на кінцівки, тулуб, суглоби та м'язи, серцево-судинну систему, вправи оздоровчого дихання та очищення легень дає свій підтримувальний і зміцнювальний ефект. Старіння літньої людини на тлі несприятливих соціально-економічних та екологічних факторів може супроводжуватися погіршенням здоров'я, зростанням захворюваності, збільшенням питомої ваги хронічних патологічних захворювань. Вікові зміни в організмі зумовлюють погіршення фізичного та психічного стану людей літнього віку, збільшення серед них кількості інвалідів і самотніх, які потребують сторонньої допомоги, іноді не просто фізкультурно-оздоровчої, а й медичної.

У зв'язку з цим зростає потреба в різних видах оздоровчої допомоги зі сторони організації бойового хортингу, проведення консультацій з приводу підтримки систем організму в здоровому стані, виконанні спеціально направленої методики бойового хортингу, а іноді специфічному харчуванні та застосуванні корисних природних напоїв з відварів рослин тощо.

Добробут людини похилого віку залежить від розміру державної пенсії (матеріального забезпечення), якості харчування, своєчасного надання повноцінної медичної допомоги, організації догляду за нею тощо.

Все це зумовлює необхідність впровадження програми українського національного професійно-прикладного виду спорту бойового хортингу для літніх людей, спрямованої на поліпшення їхнього стану здоров'я, оптимізацію системи дихання та кровообігу, задоволення фізкультурно-оздоровчих, рухових, соціально-культурних потреб, що призводить до стимулювання їх соціальної активності та покращення морального стану і відчуття реалізації мрій у середовищі інших людей такого ж віку й орієнтації на підтримку здорового самопочуття та подальших оздоровчих занять бойовим хортингом.

Основними завданнями програми оздоровлення літніх людей засобами бойового хортингу є:

- уповільнення темпів старіння, зупинення спаду тривалості життя людини;

- зменшення захворюваності, інвалідізації та смертності літніх людей;

- профілактика захворювань і надання літнім людям сучасних видів фізкультурно-оздоровчої допомоги, забезпечення засобами інформації про самостійну підтримку гарного самопочуття та поліпшення здоров'я;

- розроблення заходів, спрямованих на підвищення рівня соціальної активності літніх людей;

- здійснення заходів для підтримки активного способу життя та самообслуговування літніх людей, популяризація серед них засобів гігієни здоров'я, залучення до регулярного виконання оздоровчих вправ з елементами бойового хортингу.

Для досягнення поставленої мети організація бойового хортингу ставить перед собою завдання:

сприяти та брати активну участь у розвитку нових фізкультурно-оздоровчих закладів в Україні для задоволення потреб літніх людей у заняттях бойовим хортингом;

у відкритих клубах і спортивних залах бойового хортингу створити умови для розвитку спортивного ветеранського руху та руху взаємодопомоги серед літніх людей (волонтерського руху) на базі місцевих осередків організації;

формуванню в населення світогляд солідарності поколінь, виховувати повагу до літніх людей, почуття відповідальності у дітей за долю престарілих батьків, підвищувати престиж сім'ї, в якій живуть кілька поколінь;

сприяти співпраці місцевих осередків бойового хортингу в Україні з Організацією ветеранів України, Всесвітньою організацією охорони здоров'я, Міжнародною організацією праці та іншими організаціями, що беруть участь у розв'язанні проблем здоров'я та побуту літніх людей;

підготувати необхідну кількість фахівців тренерського та викладацького складу, які в подальшому будуть проводити фізкультурно-оздоровчі заняття з елементами українського національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу для людей літнього віку старше 60 років.

Висновки. Відповідно до аналізу результатів дослідження можна зазначити, що у статті проаналізовано декларацію бойового хортингу та соціально-біологічні основи виду спорту, адже у процесі виховання фізичної культури і основ здоров'я учнів засобами бойового хортингу необхідно самостійно слідкувати за станом здоров'я, використовуючи медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням.

Велику увагу під час виконання спортсменами бойового хортингу прийомів сутички і фізичних вправ слід приділяти поставі й диханню.

Адже від правильного положення тіла, своєчасного вдиху і видиху залежить не тільки оздоровчий ефект, а й успішне засвоєння техніко-тактичних дій всього арсеналу бойового хортингу.

Паралельно з освітніми під час проведення занять з бойового хортингу тренер висуває і розв'язує оздоровчі завдання.

Для цього він здійснює комплекс заходів, що забезпечують сприятливий вплив виконуваних на занятті фізичних вправ на організм учнів.

Щодо цього велике значення має: правильне дозування фізичних навантажень; належні гігієнічні умови проведення занять; організація занять у природних умовах; загартовувальні процедури; дотримання вимог до тренувальної форми спортсменів та стану обладнання.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над вдосконаленням знань і умінь щодо розуміння положень декларації бойового хортингу та соціально-біологічних основ виду спорту, фізіологічних чинників самоконтролю за тренувальними навантаженнями у процесі виховання у спортсменів фізичної культури та основ здоров'я, формуванням цінностей здорового життя дітей та молоді засобами бойового хортингу у констатувальному, формуальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження, які будуть опубліковані у фахових виданнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абанин О. В. Орієнтири тренуваності в системі бойового хортингу для спортсменів підліткового, старшого юнацького та молодіжного віку / О. В. Абанин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 379–395.

2. Бабурнич С. А. Моральність хортингіста як форма позитивної суспільної свідомості / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 91–107.

3. Боровко С. В. Організація тренувань і методи навчання у шкільній спортивній секції з бойового хортингу / С. В. Боровко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 290–310.

4. Величко А. В. Особливості планування та структура занять бойовим хортингом для школярів з ослабленим здоров'ям / А. В. Величко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України :

- матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 538–556.
5. Вирупаєв В. М. Основи самостійного визначення кількості спеціальних вправ та фізичного навантаження у процесі планування занять з бойового хортингу / В. М. Вирупаєв, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 481–500.
6. Вовканич М. С. Умови поліпшення адаптаційних процесів організму спортсменів секції бойового хортингу до фізичних тренувань / М. С. Вовканич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 254–271.
7. Вознюк М. Г. Використання корисних дихальних вправ для відновлення після навантажень з бойового хортингу / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 311–331.
8. Вознюк М. Г. Військово-спортивна підготовка школярів у процесі занять хортингом / М. Г. Вознюк, Е. А. Єрмоєнко, С. В. П'ятіков // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 471–485.
9. Волинець Н. М. Педагогічні умови військово-патріотичного виховання старшокласників засобами хортингу / Н. М. Волинець, Е. А. Єрмоєнко, Д. М. Самоха // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 328–342.
10. Гречана Л. О. Еволюція моральних якостей юних хортингістів у дошкільному та ранньо-шкільному дитинстві / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 295–309.
11. Гречана Л. О. Формування патріотичних цінностей у дітей дошкільного віку в процесі гурткових занять хортингом / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, Н. М. Волинець // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 365–375.
12. Гречаний О. М. Зміст програми виховання юного хортингіста / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 122–139.
13. Гречаний О. М. Показники військово-спортивної готовності учнів спортивної секції бойового хортингу до захисту інтересів України / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 812–824.
14. Демченко О. С. Засоби системного вдосконалення психічних здібностей та вольових якостей спортсменів системи бойового хортингу / О. С. Демченко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 272–289.
15. Димитренко В. Б. Бойовий хортинг як гідний наступник оборонного звичаю українського народу / В. Б. Димитренко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 693–713.
16. Дорошенко М. М. Особливості застосування художньої творчості для теоретичної підготовки і виховання юних хортингістів / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, С. В. П'ятіков // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 344–357.
17. Єрмоєнко Е. А. Атестаційна система хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 358–375.
18. Єрмоєнко Е. А. Вдосконалення рухового досвіду хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 561–577.
19. Єрмоєнко Е. А. Вивчення прийомів хортингу військовослужбовцями та правоохоронцями України / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 376–385.
20. Єрмоєнко Е. А. Виховання майбутніх захисників України у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 473–483.
21. Єрмоєнко Е. А. Виховання юних патріотів України у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 188–200.
22. Єрмоєнко Е. А. Дослідження висококонкурентного виду національного єдиноборства бойового хортингу щодо засобів підготовки військовослужбовців України / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 761–796.
23. Єрмоєнко Е. А. Дослідження показників функціональних резервів організму учнів спортивних секцій та коригування тренувального режиму фізичного навантаження учнів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 714–760.

24. Єрмоєнко Е. А. Досліджувана система самозахисту на генетичній пам'яті українського народу у вигляді бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 714–760.
25. Єрмоєнко Е. А. Духовний розвиток особистості у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 486–504.
26. Єрмоєнко Е. А. Етапи і напрями психологічної підготовки хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 433–444.
27. Єрмоєнко Е. А. Застосування силових вправ у різних періодах підготовки хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 376–387.
28. Єрмоєнко Е. А. Здійснення комплексного контролю за тренувальною діяльністю курсантів у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 423–440.
29. Єрмоєнко Е. А. Козацький хортинг / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 241–253.
30. Єрмоєнко Е. А. Медико-фізіологічні показники інтенсивності фізичних навантажень хортингістів студентського віку / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 268–282.
31. Єрмоєнко Е. А. Методика організації шкільного гуртка «Хортинг» для старшокласників / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 330–343.
32. Єрмоєнко Е. А. Методика самовиховання у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 51–68.
33. Єрмоєнко Е. А. Методика тренування хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 23–37.
34. Єрмоєнко Е. А. Мотиви фізичної культури хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 529–550.
35. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для проведення занять у позакласний час з молодшими школярами 1–4 класів / Е. А. Єрмоєнко // Повний збірник навчально-тренувальних програм з бойового хортингу для різних груп населення / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2023. – Ч. 1. – С. 4–54.
36. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для проведення занять у позакласний час з учнями середнього шкільного віку 5–9 класів / Е. А. Єрмоєнко // Повний збірник навчально-тренувальних програм з бойового хортингу для різних груп населення / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2023. – Ч. 1. – С. 55–117.
37. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для проведення занять у позакласний час з учнями старшого шкільного віку 10–11 класів / Е. А. Єрмоєнко // Повний збірник навчально-тренувальних програм з бойового хортингу для різних груп населення / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2023. – Ч. 1. – С. 118–159.
38. Єрмоєнко Е. А. Наукове дослідження морфофункціональних показників здоров'я хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 283–294.
39. Єрмоєнко Е. А. Наукове дослідження показників вищої нервової діяльності студентів-хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 388–399.
40. Єрмоєнко Е. А. Національно-патріотичне виховання хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 153–164.
41. Єрмоєнко Е. А. Необхідна самооборона спортсмена хортингу та її правові основи / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 112–131.
42. Єрмоєнко Е. А. Оздоровча рухова діяльність хортингістів різного віку / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 505–521.
43. Єрмоєнко Е. А. Оптимізація навчально-тренувального процесу висококваліфікованих хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 551–560.
44. Єрмоєнко Е. А. Освоєння бойової системи самозахисту і виживання при підготовці хортингістів до військової служби / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 49–64.
45. Єрмоєнко Е. А. Освоєння методів силового затримання злочинців прийомами хортингу за програмою підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 400–418.
46. Єрмоєнко Е. А. Основи дозування фізичних навантажень на тренуваннях хортингістів студентського віку / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 504–516.

47. Єрмоєнко Е. А. Основи профілактики травмування в процесі занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 386–400.
48. Єрмоєнко Е. А. Основи тренування хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 140–152.
49. Єрмоєнко Е. А. Особистісні цінності хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 517–528.
50. Єрмоєнко Е. А. Перспективи розвитку українського хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 201–213.
51. Єрмоєнко Е. А. Поетапна конкретизація процесу виховання юних хортингістів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 310–329.
52. Єрмоєнко Е. А. Професійно-прикладна фізична підготовка курсантів і співробітників правоохоронних органів засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 343–353.
53. Єрмоєнко Е. А. Психологічне забезпечення спортивних занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 203–219.
54. Єрмоєнко Е. А. Психомоторика хортингу вищих досягнень / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 38–48.
55. Єрмоєнко Е. А. Система підготовки курсантів і слухачів освітніх закладів правоохоронних органів засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 21–36.
56. Єрмоєнко Е. А. Службово-бойова підготовка співробітників правоохоронних органів України засобами хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 37–50.
57. Єрмоєнко Е. А. Спеціалізовані сприйняття і саморегуляція психічних станів спортсмена хортингу високої кваліфікації / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 85–95.
58. Єрмоєнко Е. А. Українська діаспора у сприянні розвитку хортингу як національної бойової культури / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 445–472.
59. Єрмоєнко Е. А. Умови застосування бойових прийомів хортингу співробітниками правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 354–364.
60. Єрмоєнко Е. А. Фактори позитивного впливу хортингу на організм учнів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 401–411.
61. Єрмоєнко Е. А. Фізичне виховання студентів і курсантів у процесі занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 177–187.
62. Єрмоєнко Е. А. Фізичне здоров'я особистості як результат занять хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 186–202.
63. Єрмоєнко Е. А. Фізичне самовдосконалення хортингіста / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 65–74.
64. Єрмоєнко Е. А. Фізіологічні та біохімічні аспекти фізичної підготовки працівників правоохоронних структур за програмою хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 266–285.
65. Єрмоєнко Е. А. Філософія українського хортингу як національного виду спорту / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 214–240.
66. Єрмоєнко Е. А. Хортингу для гармонійного розвитку дітей / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 451–470.
67. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у виховних технологіях нової української школи / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 314–327.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у навчальній програмі професійно-прикладної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 75–90.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у підготовці співробітників правоохоронних органів до силового припинення протиправних дій / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 441–450.

70. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у програмі гурткової роботи вчителя середньої школи / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 301–313.
71. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у програмі психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 153–165.
72. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у програмі фізичної підготовки співробітників органів внутрішніх справ / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 220–231.
73. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у розділі підготовки працівників силових структур до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 132–152.
74. Єрмоєнко Е. А. Хортинг у системі формування професійної готовності співробітників органів внутрішніх справ України / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 108–121.
75. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як засіб підготовки молоді до військової служби / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 96–111.
76. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як оздоровча система / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 255–265.
77. Єрмоєнко Е. А. Хортинг як середовище виховання відданого патріота України / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 419–432.
78. Єрмоєнко Е. А. Цінності хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 165–176.
79. Єрмоєнко Е. А. Якості спортивного судді у системі хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 412–422.
80. Ільницький І. Р. Основи профілактики стоматологічних захворювань хортингістів / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, Р. В. Кіблицький // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 484–503.
81. Карасевич С. А. Спортивна культура і самовиховання хортингіста / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 5–22.
82. Кіблицький Р. В. Медичне обслуговування змагань з хортингу / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 232–254.
83. Кіблицький Р. В. Профілактика захворювань зубощелепного апарату курсантів та співробітників правоохоронних органів у процесі занять хортингом / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, І. М. Самоха // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 254–267.
84. Костенко Р. І. Застосування дихальної гімнастики бойового хортингу для профілактики захворювань та оздоровлення / Р. І. Костенко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 332–347.
85. Кузьмук М. І. Моральні підстави формування сильного характеру учня спортивної секції бойового хортингу / М. І. Кузьмук, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 825–839.
86. Мунтян І. В. Демонстрація вправ і прийомів бойового хортингу на шкільному уроці фізичної культури / І. В. Мунтян, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 412–427.
87. Норенко В. С. Розвиток тренувально-підготовчих методик спортивної системи бойового хортингу під впливом козацької військової традиції народу / В. С. Норенко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 651–673.
88. Пальоха О. І. Всебічне виховання школярів засобами хортингу / О. І. Пальоха, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 286–300.
89. Приходько О. І. Складання регламенту занять та планування самостійних тренувань з метою освоєння прийомів бойового хортингу / О. І. Приходько, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 501–522.

90. Романко М. І. Виховна спрямованість формування у школярів відчуття патріотичного служіння українському народові / М. І. Романко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 797–811.

91. Самоха Д. М. Застосування комплексів дихальних вправ у тренувальному процесі хортингістів / Д. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Шевчук // Теорія і методика хортингу. – К. : Паливода А. В., 2015. – Вип. 2. – Ч. 2. – С. 578–594.

92. Самоха І. М. Етапи підготовки учнів у системі хортингу / І. М. Самоха, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 69–84.

93. Сафонов І. Р. Методи організації розвивального і здоров'язберігального середовища у процесі занять з бойового хортингу / І. Р. Сафонов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 463–480.

94. Саченко М. В. Хортинг як чинник виховання основних вольових якостей спортсменів / М. В. Саченко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 166–185.

95. Удовицький О. І. Хортинг як засіб фізичної підготовки школярів старших класів до військової служби / О. І. Удовицький, Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 6–20.

96. Цуркан Ю. М. Експериментальний аналіз тестування показників навантаження для визначення рівня працездатності учнів спортивної секції бойового хортингу / Ю. М. Цуркан, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 572–587.

97. Ющенко С. Л. Опанування падіннями та страхуваннями тіла за методиками виду спорту бойового хортингу на уроці фізичної культури / С. Л. Ющенко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 428–445.

98. Ярошевський Д. М. Відновлення та реабілітація фізичної та психічної активності людини методами бойового хортингу / Д. М. Ярошевський, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 616–634.

99. Яртим М. В. Середні показники фізичної підготовленості спортсменів як основний орієнтир планування занять у системі бойовому хортингу / М. В. Яртим, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – Ч. 1. – С. 348–364.

Rymarchuk I. V., Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

General features of the educational process of the personality of a student of the sports section of combat horting

Abstract. The aim of the study is to study the system of declared principles of personality education in the process of training horting, characterization of the declaration of combat horting and analysis of socio-biological foundations of sport, determination of physiological factors of exercise control in combat horting and scientific substantiation of positive influence of combat horting, which promotes the education of physical culture and the basics of health, the formation of values of healthy living and improving the health of students. Theoretical analysis is based on scientific data, identifies the main risk factors based on human behavioral habits, and their possible consequences for health: bad habits, lack of physical activity, high-calorie diet and more. It is noted that when determining measures for the formation of a healthy lifestyle and prevention, data on the same risk factors for different diseases are especially important. For example, unbalanced, irregular diet was among the risk factors for coronary heart disease, diabetes, peptic ulcer and duodenal ulcer, the same diseases are significantly affected by the following factors: smoking, alcohol consumption, work experience, psycho-emotional situations and more. All this is of fundamental importance, as it allows to develop common tactics to combat the most common non-epidemic, chronic diseases and means of their prevention. Education of physical culture and basics of health in combat horting athletes is the main direction of the social policy of the National Federation of Combat Horting of Ukraine in the field of health care, which includes prevention, especially primary. In general, on the positive example of the system of combat horting, in this direction should be based on the state (comprehensive program to promote health and strengthen prevention), regional, city, district and other territorial programs, and programs of individual institutions and enterprises. They should not be limited to separate, albeit important, measures for the organization of medical care, include measures of hygienic education, combating alcoholism, drug addiction, smoking and other risk factors, physical activity and examples of healthy lifestyles, health promotion programs.

Key words: declared principles of education, training intensity, combat horting, human body, training sessions, physical exercises.